

Etusivu>Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö>Kansallinen lainsäädäntö

Kansallinen lainsäädäntö

Slovenia

Tällä sivulla kerrotaan Slovenian oikeusjärjestyksestä.

Säädösviitteet**Oikeudellisten välineiden lajit**

Slovenian tasavallan oikeusjärjestyksessä abstrakteja oikeusnormeja hyväksytään sekä valtiollisella että paikallisella tasolla. Valtion tason oikeudellisia välineitä ovat perustuslaki (*ustava*), lait (*zakon*) ja täytäntöönpanosäädökset, jotka jaetaan kahteen pääryhmään: asetuksiin (*uredba*, käännetään toisinaan ” määräyksiksi”) ja sääntöihin (*pravilnik*).

Kunnanvaltuustot hyväksyvät pääasiassa määräyksiä (*odlok*).

Slovenian oikeusjärjestyksessä ei tunneta oikeudellista ensisijaisuutta, mikä merkitsee sitä, että ylempien tuomioistuimien päätökset eivät muodollisesti sido alempia tuomioistuimia. Alemmat tuomioistuimet ottavat kuitenkin yleensä huomioon ylempien tuomioistuimien ja korkeimman oikeuden oikeuskäytännön ja noudattavat sitä.

Korkein oikeus voi täysistunnessaan hyväksyä periaatteellisia oikeudellisia lausuntoja (**načelno pravno mnenje**) aiheista, jotka ovat tärkeitä lakien yhdenmukaiselle soveltamiselle. Tuomioistuinlain mukaan periaatteelliset oikeudelliset lausunnot sitovat ainoastaan korkeimman oikeuden jaostoja, ja niitä voidaan muuttaa ainoastaan uudessa täysistunnessa. Alemmat tuomioistuimet ottavat kuitenkin yleensä huomioon periaatteelliset oikeudelliset lausunnot, ja korkein oikeus edellyttää oikeuskäytännössään, että osapuoli, joka vetoaa jo hyväksytyyn, käsiteltävänä olevaa kysymystä koskevaan oikeudelliseen lausuntoon, on otettava asianmukaisesti huomioon.

Laeissa ja muissa säännöksissä on noudatettava yleisesti hyväksytyjä kansainvälisen oikeuden periaatteita ja Sloveniaa sitovia sopimuksia (perustuslain 8 §:n mukaisesti). Ratifioituja ja julkaistuja sopimuksia on sovellettava suoraan. Slovenian perustuslakituomioistuimen kannan mukaan kansainväliset sopimukset ovat säädöshierarkiassa laissa annettuja säännöksiä tärkeämpiä. Ratifioidut sopimukset sisällytetään sisäiseen oikeusjärjestykseen, ja siten niillä luodaan maan luonnollisille ja juridisille henkilöille oikeuksia ja velvollisuuksia (edellyttäen että sopimukset ovat luonteeltaan suoraan sovellettavia).

Slovenian oikeusjärjestys on mannermaisen oikeuskulttuurin mukainen. Se on siviilioikeusjärjestelmä, mikä tarkoittaa, että tapaoikeus ei sellaisenaan kuulu oikeusjärjestykseen. Slovenian lainsäädäntöelin ottaa kuitenkin tavat jossakin määrin huomioon. Esimerkiksi sitoumuksia koskevan lain (Obligacijski zakonik) 12 §:n nojalla laki, jolla säännellään luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden välisiä sopimuksia sekä osapuolten sopimia liiketoimintatapoja, -käytäntöjä ja -tottumuksia, otetaan huomioon, kun arvioidaan vaadittua käyttäytymistä ja sen vaikutuksia taloudellisten toimijoiden pakollisiin suhteisiin.

Tuomarinvirkaa harjoittaessaan tuomarin on noudatettava perustuslakia ja muita lakeja, kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita sekä ratifioituja ja julkaistuja kansainvälisiä sopimuksia. Tuomioistuinlain mukaan tuomarin on otettava huomioon vastaavanlaisiin tapauksiin sovellettavat määräykset, jos siviilioikeudellista asiaa ei voida ratkaista voimassa olevien määräysten perusteella. Jos asian ratkaisu on tästä huolimatta oikeudellisesti kyseenalainen, tuomarin on tehtävä päätös valtion oikeusjärjestyksen yleisten periaatteiden mukaisesti. Tässä yhteydessä tuomarin on noudatettava oikeusperinnettä ja vakiintuneita oikeuskäytännön periaatteita. Tuomarin on toimittava aina siten kuin hänellä olisi käytettävissään rajaton määrä vastaavanlaisia aikaisempia tapauksia.

Normihierarkia

Kaikkien oikeusnormien on oltava perustuslain mukaisia. Laeissa ja muissa normeissa on noudatettava yleisesti hyväksytyjä kansainvälisen oikeuden periaatteita ja Sloveniaa sitovia kansainvälisiä sopimuksia (perustuslain 8 §:n 1 momentin mukaisesti). Täytäntöönpanosäädösten ja paikallisten määräysten on lisäksi oltava lakien mukaisia.

Julkisen vallan käyttöä koskevien yleisten lakien (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblasti*) on oltava perustuslain ja muiden lakien sekä täytäntöönpanosäädösten mukaisia.

Valtion, paikallisten sekä julkista valtaa käyttävien viranomaisten yksittäisten oikeustoimien ja toiminnan on perustuttava hyväksytyyn lakiin tai lain perusteella annettuun määräykseen.

Slovenian oikeusjärjestyksessä Euroopan unionin lainsäädännön ensisijaisuus hyväksytään perustuslain nojalla. Sellaisten kansainvälisten järjestöjen hyväksymiä säädöksiä ja päätöksiä, joille Slovenia on siirtänyt oikeuden käyttää osaa täysivaltaisista oikeuksistaan, on perustuslain mukaan noudatettava Sloveniassa kyseisten järjestöjen (tässä tapauksessa Euroopan unionin) oikeudellisen sääntelyn mukaisesti.

Institutionaalinen kehys**Oikeussääntöjen antamisesta vastaavat toimielimet**

Lait (**zakon**) hyväksytään Slovenian kaksikamarisen parlamentin alahuoneessa, jota kutsutaan kansalliskokoukseksi (**Državni zbor**). Perustuslain 80 ja 81 §:n mukaan kansalliskokoukseen kuuluu 90 edustajaa, jotka edustavat Slovenian kansalaisia. Kahdeksankymmentäkahdeksan edustajaa valitaan suorilla vaaleilla, jotka ovat yleiset, yhtäläiset ja salaiset. Italialaisen ja unkarilaisen yhteisön jäsenet valitsevat kumpikin yhden yhteisönsä edustajan kansalliskokoukseen. Kansalliskokous valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Hallitus (**Vlada**) hyväksyy **asetukset**, kun taas hallituksen **yksittäiset ministerit** antavat **sääntöjä**. Perustuslain 110–119 §:n mukaisesti hallitukseen kuuluu pääministeri ja muita ministereitä. Hallitus ja yksittäiset ministerit ovat toimivaltansa rajoissa riippumattomia ja vastuussa kansalliskokoukselle, joka voi asettaa heidät syyteeseen, äänestää luottamuksesta tai päättää heidän toimikautensa tekemällä välikysymyksen. Kansalliskokous valitsee hallituksen pääministerin, minkä jälkeen pääministeri tekee ehdotuksen ministereistä, jotka kansalliskokous nimittää (ja erottaa).

Perustuslakituomioistuimella (**Ustavno sodišče**) on keskeinen rooli toimielinjärjestelmässä, sillä se voi kumota perustuslain vastaisina pitämänsä lait, täytäntöönpanosäädökset ja paikalliset määräykset. Se myös antaa lausuntoja kansainvälisten sopimusten perustuslaillisuudesta ja tekee päätökset vahinkoa kärsineiden kansalaisten esittämistä yksittäisistä perustuslakiin liittyvistä valituksista, joita voidaan jättää sen jälkeen, kun mitään muita muutoksenhakukeinoja ei enää ole käytettävissä.

Paikalliset määräykset hyväksytään kunnanvaltuustoissa (*občinski svet*, *mestni svet*), joiden jäsenet kuntien asukkaat valitsevat suorilla vaaleilla.

Päätöksentekomenettely

Hallitus, kansalliskokouksen yksittäiset edustajat, parlamentin ylähuone, kansallisneuvosto (*Državni svet*) tai vähintään viisituhatta äänestäjää voivat esittää lakeja kansalliskokouksen hyväksyttäväksi. Kansalliskokouksen työjärjestyksen mukaan lakiehdotusta käsitellään kansalliskokouksessa yleensä kolmivaiheisessa menettelyssä.

Lisäksi työjärjestyksen mukaan voidaan noudattaa kiireellistä menettelyä. Kansalliskokous voi 86 §:n nojalla tehdä päätöksen, jos enemmistö edustajista on läsnä käsittelyssä ja jos enemmistö paikalla olevista edustajista kannattaa lakia äänestyksessä, mikäli kyseisen lain hyväksyminen ei edellytä muunlaista enemmistöpäätöstä. Kansallisneuvosto voi käyttää veto-oikeuttaan hyväksytyin lain voimaantumisen estämiseksi, mutta kansalliskokous voi kumota veto-oikeuden, jos edustajien enemmistö niin päättää.

Lainsäädäntöön liittyvästä **kansanäänestyksestä** (sellaisena kuin siihen viitataan perustuslain 90 §:ssä) on säädetty kansanäänestystä ja kansalaisten aloitteita koskevassa laissa (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*). Kansalliskokous voi päättää järjestää kansanäänestyksen omasta aloitteestaan tai jos kansallisneuvosto, kolmannes kansanedustajista tai vähintään neljäkymmentätuhatta äänestäjää sitä pyytää. Äänestäjillä on mahdollisuus vahvistaa tai hylätä kansalliskokouksen hyväksymä laki, ennen kuin tasavallan presidentti (**Predsednik republike**) julkaisee sen.

Tasavallan presidentin on julkaistava hyväksytty laki kahdeksan päivän kuluessa sen hyväksymisestä. Perustuslain 154 §:n nojalla kaikki oikeusnormit on julkaistava ennen niiden voimaantuloa. Valtion elinten hyväksymät oikeusnormit julkaistaan Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä (*Uradni list Republike Slovenije*), kun taas määräykset ja muut paikalliset säännökset julkaistaan paikallisissa lehdissä.

Perustuslain muuttaminen tapahtuu erityisellä perustuslaissa määrätyllä menettelyllä. Esityksen perustuslain muuttamisesta voi tehdä 20 kansanedustajaa, hallitus tai 30 000 äänestäjää. Kansalliskokous päättää tällaisesta esityksestä läsnä olevien edustajien kahden kolmasosan enemmistöllä, ja esitys hyväksytään, jos kaksi kolmasosaa kaikista kansanedustajista äänestää sen puolesta. Perustuslain 87 §:ssä todetaan, että kansalliskokous voi lailla määrittää kansalaisten ja muiden henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet.

EU:n toimielinten antamia **asetuksia ja päätöksiä** sovelletaan suoraan Sloveniassa. Niiden soveltaminen ei edellytä ratifioimista ja julkaisemista Slovenian virallisessa lehdessä.

Slovenian allekirjoittamat **kansainväliset sopimukset** tulevat voimaan, kun kansalliskokous on ne erityisessä menettelyssä ratifioinut. Kansainväliset sopimukset ratifioidaan hyväksymällä hallituksen esittämä laki. Ellei perustuslaissa tai jossakin muussa laissa toisin määrätä, kansainvälisen sopimuksen ratifioimista koskeva laki hyväksytään, jos läsnä olevien kansanedustajien enemmistö äänestää sen puolesta.

Oikeudelliset tietokannat

Oikeudellinen tietojärjestelmä (*Pravno-informacijski sistem – PIS*)

Oikeudellisesta tietojärjestelmästä – Register predpisov Republike Slovenije (säädösrekisteri) – pääsee linkin kautta muiden valtion elinten säädöksiä koskevaan kokoelmaan ja virallisen lehden sivustoon.

Kansalliskokouksen lainsäädäntö (*Zakonodaja državnega zbora*)

Kansalliskokouksen lainsäädäntöä koskeva tietokanta sisältää kaikkien kansalliskokouksen käsiteltävinä olevien lakien ja muiden säädösten tekstit. Näitä ovat seuraavat:

Konsolidoidut lakitekstit – virallisesti konsolidoidut lakitekstit, jotka on hyväksytty 29.11.2002 jälkeen ja julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä, sekä 17.6.2007 jälkeen epävirallisesti konsolidoidut tekstit.

Hyväksytyt lait – kansalliskokouksen hyväksymät lait, jotka on julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä Slovenian itsenäistymisen jälkeen eli 25.6.1991 alkaen.

Hyväksytyt säädökset – kansalliskokouksen hyväksymät säädökset, jotka on julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä 28.11.1996 jälkeen.

Lakiesitykset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt lakiesitykset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt lakiesitykset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Lakien käsittely (menettelyn päättymisen) – arkisto sellaisten lakien kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Säädösluonnokset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt säädösluonnokset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt säädösluonnokset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Säädösten käsittely (menettelyn päättymisen) – arkisto sellaisten säädösten kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Määräysluonnokset – kansalliskokouksen kuluvan toimikauden aikana käsiteltäviksi jätetyt määräysluonnokset (tietokanta sisältää myös hyväksytyt määräysluonnokset, joita ei ole vielä julkaistu Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä).

Määräysten käsittely (menettelyn päättymisen) – arkisto sellaisten määräysten kaikista käsittelyvaiheista, jotka on jätetty kansalliskokoukselle 28.11.1996 jälkeen.

Virallinen lehti (*Uradni list Republike Slovenije*)

Slovenian tasavallan virallisessa lehdessä julkaistaan virallisesti kaikki kansalliset säädökset. Kaikki säädökset julkaistaan internetissä.

Linkkejä

Kansalliskokouksen lainsäädäntö

Oikeudellinen tietojärjestelmä

Slovenian tasavallan virallinen lehti

Päivitetty viimeksi: 20/07/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.